

sağlığı ve güvenliğinin yaygınlaşması, kültürün oluşturulması ve bu konuda farkındalık yaratmak için Bakanlığın yaptığı faaliyetler hakkında bilgi verdi. Türkiye'de Avrupa Birliği'nin desteklediği en önemli projelerden birinin "Türkiye'de İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının İyileştirilmesi" (İSGİP) projesi olduğunu açıklayan Türemiş, süresi 2009-2013 arası olan bu projeye iş yerlerindeki iş sağlığı ve güvenliği koşullarının iyileştirilmesinin amaçlandığını kaydetti. Bu amaçla Türkiye'de özellikle maden, inşaat ve metal sektöründe iş yerlerinde sağlık ve güvenlik açısından çalışma koşullarının iyileştirilmesi için çalışmalar yapıldığını ifade etti. Aynı şekilde iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kayıt sisteminin oluşturulmasına da bu projeye devam edildiğini belirten Türemiş, şu açıklamalarda bulundu: "Tanıtım ve eğitim faaliyetleriyle toplumsal bilincin geliştirilmesi yine bu proje kapsamındadır. Bir diğer proje de iş sağlığı ve güvenliği bölge laboratuvarlarının geliştirilmesi. Bunun kısa adı İSG LABTEK ve süresi 2010-2012 arasındadır. İSGİP çalışmalarının iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili inceleme, ölçüm analizleri konusunda standardizasyonun sağlanması konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Bir diğer proje de kişisel koruyuculu donanımları piyasa gözetimi ve denetimiyle desteklemek için laboratuvar kuruluşu projesidir. Süresi 2010-2011 arasındadır. İSGÜM bünyesinde kişisel koruyucu donanımların test laboratuvarı kurulacaktır. Meslek hastalıklarındaki duruma bakacak olursak, çalışan sayısına göre dünyada kabul edilen, her

bin işçideki 4-12 meslek hastalığı vakası ülkemizde de kabul görmüş, bu rakamlar üzerinden çalışmalar yapılmaktadır. 2009 yılı SSK'lı çalışan sayısı 9 milyon 30 bin 202 olarak bildirilmiştir. Bu rakamın binde 4'ü 36 bine tekabül ederken, yüzde 12'si 108 bine tekabül etmektedir. Fakat herkesin hemfikir olmadığı bir rakam var ortada; 429. Hal böyleyken, bu rakam tabii ki kabul edilecek bir rakam değildir. Biz burada diyoruz ki, iş sağlığı ve güvenliği, bir ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyi, sosyal yapısı, sağlık sistemi, sanayileşme düzeyi, eğitim sistemi ve düzeyi gibi pek çok faktörle de doğrudan ilişkilidir. İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulması hepimizin ortak sorumluluğudur."

"SİSTEMİN ZAYIF NOKTALARI DEVAM EDİYOR"

Türk-İş adına panele katılan Özcan Karabulut ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının hazırladığı ulusal iş sağlığı ve güvenliği sisteminin masaya yatırıldığı rapora dikkat çekerek, iyi hazırlanan bu raporda ulusal iş sağlığı ve güvenliği sisteminin 10 güçlü noktası belirlenirken, 17 zayıf noktaya işaret edildiğini belirtti. Zayıf noktalardan birinin mevzuatın dağınıklığı ve kapsamı, ikincisininse mevzuatın yeterince uygulanmaması olduğunu işaret eden Karabulut, Avrupa Birliği çalışmaları çerçevesinde 30'dan fazla yönetmeliğin ulusal mevzuata aktarılmaya çalışıldığını ifade etti. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'nin iki eylem planını kabul ettiğini ve hedeflerini belirlediğini söyledi. Eylül 2011'de ise 19. Dünya Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Kongresine ev sahipliği yapılacağını

anımsatan Özcan Karabulut, "Yani bu 8 yıllık süreye baktığımız zaman bayağı yoğun çalışılmış görünüyor. Ama gelinen noktada İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun çıkarılmayışı, Avrupa Birliği direktiflerini doğrudan yönetmelik biçiminde mevzuatımıza kazandırmaya çalışan ve yürütmesi Danıştay tarafından durdurulan bu yönetmelikleri ve iş kazalarının devam ettiğini düşündüğümüzde, aslında 2003 yılında raporda yer alan sistemin zayıf noktalarının aynen devam ettiğini gösteriyor. Zaten Tuzla tersaneleri, en son İzmir'de meydana gelen kazalar, artan bir şekilde bunu gösteriyor" diye konuştu.

Veriler Eksik ve Yetersiz

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) istatistiklerinin önemine dikkat çeken Karabulut, 2011 yılının ilk yarısını geçmemize rağmen 2009 istatistiklerinin bir-iki ay önce yayınlanmasını eleştirdi. Türkiye'de çocuk işçilerin, gençlerin, kadınların, kayıt dışı ekonomi alanlarında çalıştıklarını bildiklerini ifade eden Karabulut, verilerin çok eksik ve yetersiz olduğunu savundu. Bu yıl 2009 SGK istatistiklerinde inşaatta, madende ölümlerin sıralandığını; ama 781 kişinin niçin öldüğünün bilinemediğini dikkat çekici bulduğunu vurguladı. 50'nin altında işçi çalıştıran iş yerlerinde kaza oranlarının yüzde 63 olduğunu, Türkiye'de toplam işletmelerin yüzde 90'dan fazlasını oluşturan bu iş yerlerinin sorunun temelini teşkil ettiğini vurguladı. Çeşitli kesimler olarak buralarda iş yeri ortak sağlık ve güvenlik birimleri kurulmasını sürekli işaret ettiklerini belirten Özcan Karabulut, Türk-İş olarak gelişmiş

ülkelerde olduğu gibi kamu-özel ayrımı olmayan, işletme büyüklüğüne ve işçi sayısına bakılmaksızın tüm çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği şemsiyesini sağlayan bir Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nu istediklerini söyledi. Kanunun ilgili tüzük ve yönetmeliklerle desteklenmesi gerektiğini savunan Karabulut, Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'nin çalışmalarına değinerek şu noktalara dikkat çekti: “2006-2008 belgesinde 7 hedef vardı. Maalesef bu hedeflere ulaşamadı. 2009-2013 politika belgesi de kabul edildi, orada da 6 hedef var. 2011 yılındayız; şimdiden bu hedeflere ulaşamayacağımız anlaşılmaktadır. TİSK temsilcisi arkadaşım da burada; 2006-2008 belgesinde işveren çevreleri bu hedefleri desteklemişken, 2009-2013 politika belgesinde ne yazık ki çekimser oy vermişlerdir. Burada şunu söylemek istiyorum: İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında mevzuat, uygulama, denetim ve işverenin olmadığı bir alanın başarılı olamayacağını herhalde kabul etmemiz gerekiyor.”

KANUN TASLAĞI ÇÖZÜMSÜZLÜĞE DOĞRU GİDİYOR

Panele TİSK adına katılan Avukat Ulaş Yıldız, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde ara eleman ihtiyacının olduğunu savunarak, mevzuatın tek başına iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesinde yeterli bir çözüm olmadığını vurguladı. Eğitimin önemine değinen Yıldız, kaliteli ve yaygın iş sağlığı ve güvenliği hizmetine ihtiyaç duyulduğunu, kayıt dışılığın iş sağlığı ve güvenliğinin en büyük düşmanı olduğunu belirtti. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarı Taslağının bir çözümsüzlüğe doğru gittiğini kaydeden Yıldız, TİSK olarak görüşlerini ifade ettiklerini, 2006-2008 ve 2009-2013 politika belgesine yönelik bir çekimserliklerinin olduğunu da doğruladı. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarı Taslağına yönelik itirazlarının dikkate alınmamasının ve tarafların bir araya gelmemiş olmasının temel çekincelerini oluşturduğunu açıklayan Avukat Ulaş Yıldız, “Bu tip

toplantılarda görüyoruz ki, bu tür ortak söylemlerimiz var; ama bunları uzlaştıracak veya bunları tartışabilecek ortamlara kurumsal düzeyde çok sahip olmadığımızı vurgulamak lazım” dedi.

Eğitim Yetersiz

Türkiye'de iş güvenliği kültürünün eksikliğine değinen Yıldız, eğitimin bu noktada önem kazandığını, ILO ve Dünya Sağlık Örgütü'nün Ortak İş Sağlığı Komitesi'nin iş sağlığı ve güvenliği eğitiminde üç alan belirlediğini kaydetti. Birinci düzeyin farkındalık artırımı, ikinci düzeyin özel ihtiyaçların giderilmesi ve üçüncü düzeyin uzmanlaşma olduğu bilgisini veren Yıldız, Türkiye'deki yapıya bakıldığında her üç düzeyin de aksadığını ve yeterli düzeyde gelişmediğinin görüldüğünü savundu. Bilgilendirme mekanizmalarında da eksiklikler olduğunu işaret eden Yıldız, “Burada da özellikle eğitim ve bilgilendirme farkını ortaya koymak gerekiyor. Bizim de işveren tarafı olarak bazı sorunlarımızdan söz edilebilir. Ancak işçi, devlet, meslek kuruluşları, bunların da bilgilendirmeyi geliştirmeye yönelik potansiyel taşıdıklarından söz edilebilir. İş sağlığı ve güvenliğinde sorun başlıklarından biri de mevzuattaki sorunların aşılabilmesi. Bizim temel gündemimiz, tüm çalışanları kapsadığı ifade edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu meselesi. Burada biz mevcut metnin Türk çalışma hayatındaki memur-işçi ayrımını dikkate almamasının çok zararlı sonuçlara yol açabileceği, artık mevcut durumda yeterli güç ve donatıma sahip olmayan KOBİ'lerin, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ek yükümlülüklerle maruz bırakılmasının sakıncalı olduğu görüşünü taşıyoruz. ara eleman konusunda, özellikle yeterliliklerine uygun ara eleman yetiştirilmesinde yol alınması. Özellikle çalışma ekonomisi, sosyal politika alanlarından kişiler, iş yerlerinde daha önce iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili olarak çalışmalar yapıyorlardı. Tabii mühendis ve iş yeri hekimlerinin, iş güvenliği uzmanlarının statüleri korunarak bunların da bir iş sağlığı ve güvenliği faaliyeti

yapabilmesine imkân sağlanması gerekiyor. Son olarak da İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısına geri dönersek, burada İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu çıkarılacaksa, bunun işçi ve memurlar için ayrı düzenlemeleri içermesi ve 50 işçi sınırının korunarak KOBİ'ler için ek yükümlülükler sebebiyet verilmemesi görüşünü taşıyoruz” diye konuştu.

“KAMUDA ÇALIŞAN İŞÇİ KALMAYACAK”

DİSK adına panele katılan Kemal Aslan, iş sağlığı ve iş güvenliğinin insana ve topluma bakış mantığı olduğunu savundu. Torba Yasa'ya dikkat çeken Aslan, kamuda çalışan işçi kalmayacağı uyarısında bulunarak, şu anda çalışan neslin taşeron ve müteahhit yapılanmasının yasallaşması nedeniyle son nesil olduğunu ileri sürdü. Norm kadro nedeniyle belediyelerde yıllarca çalışan ve emek veren çalışanların başka kurumlara gideceğini dile getiren Aslan, kendisinin şube başkanlığı da yaptığını, kendisine 11 belediyenin bağlı olduğunu ifade ederek, “Yıllar önce iki bine yakın insanın çalıştığı belediyelerde şu anda 300-500 insan kaldı. Kim çalışıyor; müteahhit ve taşeron çalışıyor. Belki sayı daha da artmış. Taşeronda çalışan bir insanın güvencesi ne kadar olur arkadaşlar? Esnek çalışma diyoruz; bir örnek vereyim: Ben bir iş yerinde sözleşme yapıyorum, hepimiz bilirsiniz. 250 kişilik bir iş yeri ve 40-50 kişi 8 saat çalışıyor. Geri kalanların bir kısmı sadece orada davet veya yemek verildiği zaman çağırılıyor. Bir kısmı, saat ücretiyle çalışıyor” dedi. Öncelikle esnek çalışmanın ve taşeronlaşmanın önüne geçilmesi gerektiğinin altını çizen Kemal Aslan, çocuk işçiliğinin de had safhaya çıktığı uyarısında bulundu. Kadın işçiler arasında düşük ücretli ve güvencesiz çalışmanın çok yaygın olduğunu işaret eden Aslan, “Hangi sağlık, hangi iş güvenliği?” sorusunu yöneltti. İş güvenliği anlayışının çocuk yaşta ve ilkokullardan başlaması gerektiğini savunan Aslan, bazı belediyelerde uygulanan iş güvenliği ve iş sağlığı kurulları örneğini verdi.